

Lausunto

11.09.2020

Asia: VN/13058/2020

Laki liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyvistä laeista (ml. tekniset muutokset)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

TMFG liikkumiskatalogiin liittyvän tietopalvelun palveluntarjoajana:

Kuten HE:ssä (s. 12) on todettu vuonna 2010 annetun Euroopan neuvoston ja parlamentin direktiivin 2010/40/EU (jäljempänä ITS-direktiivi) nojalla komission delegoimissa asetuksissa edellytetään, että jäsenvaltiot perustavat kansallisen yhteyspisteen (National Access Point, jäljempänä NAP), jonka kautta asetuksissa edellytetyt tiedot ovat saatavissa. Sama yhteyspiste voi hoitaa kaikkia ITS-direktiivin täytäntöönpanoasetuksissa säädettyjä kansallisen yhteyspisteen tehtäviä. Asetuksissa ei edellytetä, että kansallista yhteyspistettä hoitaisi viranomainen.

TMF:n näkemyksen mukaan kansallisen yhteyspisteen (NAP) tehtäviin kuuluvasta kansallisesta liikkumiskatalogista vastaava toimija on syytä nimetä lain tasolla. Samoin lakiin tulisi kirjata liikkumiskatalogista vastaavan toimijan mahdollisuus delegoida liikkumiskatalogin tuottamiseen ja ylläpitoon liittyviä tehtäviä yhdelle tai useammalle palveluntarjoajalle, kun se katsotaan tarkoituksenmukaiseksi.

Lakiluonnoksen 147 §:ään on kirjattu, että tietojärjestelmästä vastaa Liikenne- ja viestintävirasto. Liikenne- ja viestintävirasto voi järjestää tietopalvelun itse tai hankkia palvelun Traffic Management Finland Oy:ltä. Edelleen lakiluonnoksen 179 §:ssä on todettu, että jos Liikenne- ja viestintävirasto 154 §:n mukaisesti järjestää tietopalvelun hankkimalla sen Traffic Management Finland Oy:ltä, on ilmoitus tehtävä suoraan tälle palveluntarjoajalle. Tässä mallissa TMF toimisi palveluntarjoajan roolissa. TMF:n näkemyksen mukaan Liikenne- ja viestintävirasto toimisi tässä mallissa kansallisena yhteyspisteenä (NAP) ja olisi tässä roolissa vastuussa tietojärjestelmästä sekä toimisi samalla operatiivista toimintaa valvovana viranomaisena.

Tilanteessa, jossa Liikenne- ja viestintävirasto vastaa tietojärjestelmästä ja voi hankkia kansallisen liikkumiskatalogin ja muidenkin ITS-direktiivin täytäntöönpanoasetuksissa säädettyjen kansallisen yhteyspiteen tehtävien tuottamiseen ja ylläpitämiseen liittyvää tietopalvelua palveluntarjoajalta, niin TMF:n näkemyksen mukaan kyseeseen voisi tulla myös muu palveluntarjoaja. Lakiin ei olisi välttämätöntä kirjata, että tietopalvelu hankintaan nimenomaisesti TMF:ltä, vaan se voitaisiin hankkia myös muulta palveluntarjoajalta.

Tässä mallissa 154 § voisi muotoilla seuraavasti: Liikenne- ja viestintävirasto voi järjestää tietopalvelun itse tai hankkia palvelun julkisilta tai yksityisiltä palvelujen tuottajilta. Edelleen 179 §:n voisi muotoilla seuraavasti: Jos Liikenne- ja viestintävirasto 154 §:n mukaisesti järjestää tietopalvelun hankkimalla sen julkiselta tai yksityiseltä palvelujen tuottajalta, on ilmoitus tehtävä suoraan tälle palveluntarjoajalle.

Roolitus ja määritelmät:

Lakiehdotuksen 154.2 §:n mukaan rajapinnan ja rajapinnan käyttämiseksi tarvittavasta tietojärjestelmästä vastaa Liikenne- ja viestintävirasto. Liikenne- ja viestintävirasto voi järjestää tietopalvelun itse tai hankkia palvelun Traffic Management Finland Oy:ltä, jolloin TMF toimii käytännössä palveluntarjoajana.

Myös HE:ssä (s. 42) on todettu, että ”ehdotetun muutoksen myötä Liikenne- ja viestintävirastolle jäisi edelleen vastuu 154 §:ssä tarkoitetun rajapinnan ja rajapinnan käyttämiseksi tarvittavasta tietojärjestelmästä. Muutoksella on kuitenkin tarkoitus mahdollistaa se, että jatkossa Traffic Management Finland Oy tuottaisi, ylläpitäisi ja kehittäisi Liikkumispalvelukatalogia. ITS-direktiivin multimodaaliasetuksen edellyttämän Liikkumispalvelukatalogin tuottamisen ei ole edellytetty olevan viranomaisen tehtävä”.

TMF toteaa, että lakiluonnoksessa tai HE:ssä voisi olla syytä tarkemmin määritellä, kuka toimii ’kansallisena yhteyspisteenä (NAP)’ ja mitä tässä asiayhteydessä tarkoitetaan ’tietojärjestelmällä’, ’tietopalvelulla’ tai ’liikkumispalvelukatalogilla’.

Mikäli NAP liikkumispalvelukatalogissa liikkuisi henkilötietoja, niin edellä mainitusta roolituksesta johtuvat velvollisuudet tulee ottaa huomioon myös tietosuoja-asetuksen (2016/679) näkökulmasta. Nyt lakiluonnokseen kirjatussa toimeksiantomallissa Liikenne- ja viestintävirasto toimisi rekisterinpitäjänä, joka määrittelee henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot. TMF puolestaan käsittelee henkilötietoja rekisterinpitäjän lukuun ja toimii siten henkilötietojen käsittelijänä. Kun tehtävän siirto on tarkoitus toteuttaa sopimusteitse, tulisi tietosuoja-asetuksen 28 artiklan mukainen henkilötietojen käsittely määrittää sopimuksessa.

Sikäli kun henkilötietojen käsittely liittyisi liikkumispalvelukatalogin tuottamisen ja ylläpidon yhteydessä tapahtumaan käyttöoikeuksien hallintaa ja henkilölokiteidon keräämiseen, myös TMF voisi näkemyksensä mukaan toimia näiden tietojen osalta rekisterinpitäjänä. Käsittelyperusteena olisi tiedonhallintalain (906/2019) 16 ja 17 § perustuva lakisääteinen velvoite.

Myös tietoturvallisuuden tasosta tulisi sopia sopimuksessa. TMF:n näkemyksen mukaan tiedonhallintalain 3 §:n nojalla lain tietoturvallisuutta koskeva 4 luku sekä 22-27 § tulisivat myös suoraan lain nojalla sovellettavaksi TMF:n toiminnassa.

Tietojen toimittamisen maksuttomuus:

Lain 154 §:ssä säädetään liikkumispalveluiden tarjoajien velvollisuudesta toimittaa liikkumispalvelua koskevat olennaiset ajantasaiset tiedot avoimen rajapinnan tai vaihtoehtoisesti toteutustavan avulla. Lain 179 §:n mukaisten tietojen toimittamisen maksuttomuudesta on nimenomaisesti säädetty.

TMF:n näkemyksen mukaan myös lain 154 §:ssä olisi hyvä mainita, että tiedot on toimitettava maksutta.

Tietojen sähköinen luovutustapa:

HE:n mukaisissa lainkohdissa ei ole, salassa pidettävää tietoa lukuun ottamatta, erikseen säädetty tietojen sähköisestä luovutustavasta. Näin ollen tiedonhallintalain yleiset määräykset tietojen luovuttamisesta teknisen rajapinnan avulla viranomaisten välillä (22 §), katseluyhteyden avaaminen viranomaiselle (23 §) ja tietoaaineistojen luovuttaminen teknisen rajapinnan avulla muille kuin viranomaisille (24 §) tulisivat sovellettavaksi Liikenne- ja viestintäviraston/TMF:n osalta. Tiedonhallintalain yleissäännösten soveltuvuus Liikkumispalvelukatalogin sisältäminen tietojen luovutustilanteissa - erityisesti tiedonjaon hallintamallin, kaupallisten palvelunkehittäjien tiedonintressin täyttämisen sekä verkottuneen keskinäisen yhteen toimivuuden lisäämisen näkökulmasta - tulisi arvioida ja ottaa tarvittaessa laissa huomioon.

Lisäksi TMF korostaa, että katseluyhteyden avaamisesta muulle kuin viranomaiselle (TiHL 23 §) sekä yleisölle katseluyhteytenä toteutetusta tietopalvelusta (TiHL 24.2 §) on säädettävä erikseen erityislaissa.

Salassa pidettävien tietojen luovuttaminen:

Lakiehdotuksessa esitetään, että Liikenne- ja viestintävirastolla tai sen puolesta toimivalla palveluntarjoajalla on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus luovuttaa saamiaan tietoja toiselle viranomaiselle, jos ne ovat välttämättömiä sille laissa säädettyjen tehtävien toteuttamiseksi. Liikenne- ja viestintävirasto tai sen puolesta toimiva palveluntarjoaja voi luovuttaa kyseiset tiedot rajapinnan kautta tai muutoin sähköisesti.

TMF korostaa, ettei julkisuuslakia (621/1999) sovelleta TMF:n toiminnassa. Näin ollen TMF:llä ei ole toimivaltaa tehdä arviota julkisuuslain 24 § mukaisesta viranomaisen asiakirjan salassa pidettävyydestä eikä myöskään valtuuksia tehdä julkisuuslain 26, 28, 29 tai 30 § mukaisia päätöksiä/lupia salassa pidettävän tiedon antamiseksi. Asiakirjojen julkisuuslain mukaiseen salassapitoon liittyvistä päätöksistä on oltava mahdollisuus valittaa.

TMF katsoo, että mikäli palveluun kerätään julkisuuslain nojalla salassa pidettävää tietoa, niin salassa pidettävän tiedon luovuttamista koskevat päätökset tulisi tehdä toimivaltaisen viranomaisen toimesta.

TMF korostaa, että ehdotetussa muodossa tiedonhallintalain mukaiset yleiset tietojen sähköiset luovutustavat eivät tule kyseeseen, koska erityislainsäännöksellä luovutustavat on rajattu rajapintaan (JulKL 16.4 §) sekä sähköiseen muotoon (JulKL 16.3 §). KHO 2015:41 mukaan tietojen luovuttamisen sähköisenä muotona voidaan pitää esimerkiksi tietojen antamista levykkeellä tai turvasähköpostilla.

TMF katsoo, että poistamalla erityislaista luovutustapaa koskevat säännökset, voidaan noudattaa tiedonhallintalain mukaisia luovutustapoja, jolloin myös katseluyhteyden avaaminen viranomaiselle salassa pidettävään tietoon voisi tulla kyseeseen.

Tietopalvelujen myyminen:

HE:ssä (s. 17) on todettu, ettei viranomaisen nykymallissa ole voinut myydä liikkumispalvelukatalogin sekä muun liikenteen koontitietokannan ylläpidon yhteydessä kertyvään tietoon perustuvaa tietopalvelua. HE:ssä on edelleen todettu, että TMF voisi kehittää tietojen laatua, kun sille suunniteltu uusi rooli eri tietolähteiden kokoajana mahdollistaisi myös jalostettujen tietopalveluiden myymisen tiedon tuottajille. Mikäli tietopalvelun tuottaminen laissa perustuu TMF:n toimeksiantona Liikenne- ja viestintävirastolle toimittamaan tietopalveluun, niin lähtökohtaisesti TMF:llä ei voine sopimuksen perusteella olla laajempaa mahdollisuutta taloudellisesti hyödyntää palveluun kertyvää tietoa kuin Liikenne- ja viestintävirastollakaan.

TMF esittää, että lakiin olisi hyvä kirjata, että palveluntarjoajalla olisi oikeus käyttää lain 154 ja 179 § perusteella kertyvää muuta tietoa kuin henkilötietoa maksullisen tietopalvelun tarjoamiseksi.

Korvenoja Riikka
Traffic Management Finland Oy